

[REDACTED]

Fra: Pedersen Ulf
Sendt: 29. oktober 2019 14:59
Til: [REDACTED]
Emne: VS: Redegjørelse kontantytelser innen EØS
Vedlegg: kontantytelser oppsummering.docx

Fra: Monland, Kjersti <Kjersti.Monland@nav.no>
Sendt: 2. september 2019 11:29
Til: Pedersen Ulf <Ulf.Pedersen@asd.dep.no>; Gulliksen Tom <Tom.Gulliksen@asd.dep.no>
Kopi: [REDACTED]
[REDACTED]
Emne: Redegjørelse kontantytelser innen EØS

Hei,
Vedlagt oversendes notat vedrørende rett til kontantytelser under opphold i annet EØS-land. Trygderetten mener at NAV har anvendt EØS-forordning 883/2004 feil. Vi har tidligere vært i kontakt med departementet om saken, men har behov for en ny gjennomgang fordi fortolkningen kan gjelde både kortvarige opphold og lengre midlertidige opphold i andre EØS-land.

Saken er av stor prinsipiell betydning. Jeg vil derfor foreslå at det i tillegg til møte på saksbehandler og mellomledernivå avholdes et møte med dere, slik at vi får en god forankring av saken og problemstillingene.

Et slikt møte ønskes avholdt så snart som mulig

Mvh Kjersti

Rett til kontantytelser under opphold i annet EØS-land – artikkel 21

Kort om sakens kjerne - oppsummering

Oppsummering

Problemstillingen er knyttet til kontantytelser ved sykdom som sykepenger og AAP¹.

EF forordning 883/2004 artikkel 21 sier at et medlem som *bor* eller *oppholder* seg i en annen medlemsstat enn den kompetente medlemsstat, skal ha rett til kontantytelser fra den kompetente institusjon i samsvar med lovgivningen den anvender.

NAV har i liten grad vurdert retten til kontantytelser for personer som oppholder seg i et annet EØS-land i lys av artikkel 21. I all hovedsak er kontantytelser eksportert der medlemmet er *bosatt* i et annet EØS-land, mens der medlemmet kun *oppholder* seg i utlandet (EØS) har utelukkende folketrygdlovens bestemmelser blitt sett hen til ved vurderingen. Konsekvenser av dette kan være;

- Brukere har ikke fått godkjent utenlandsopphold og således latt være å reise
- Brukere har mistet retten til ytelsen under opphold i andre EØS-land
- Brukere har fått stans i ytelsen
- Brukere har fått tilbakebetalingskrav (enkelte meget store beløp)
- Brukere er domfelt (inkluderer betinget og ubetinget fengselsstraff, samt samfunnsstraff)

I den grad NAVs manglende praktisering av artikkel 21 er å anse som en rettsanvendelsesfeil, vil dette kunne ha betydning for saker som allerede er avgjort. Det er da sannsynlig at personer er blitt domfelt på feil grunnlag. Vi har fått opplyst at om lag ²40 personer er domfelt (AAP) siden 2013 og ytterligere 35 saker er anmeldt/oversendt politiet. Det må imidlertid understrekes at sakene per i dag ikke er gjennomgått slik at det kan være saker der artikkel 21 likevel er vurdert, eller der utfallet hadde blitt det samme fordi øvrige vilkår ikke var oppfylt.

Hva er skjedd i saken

Oppsummering

Problemstillingen ble først tatt opp av NAV Klageinstans da de så det var en risiko for ulik praktisering av regelverket i NAV. Saken ble ytterligere aktualisert ved at Trygderetten ønsket å forelegge problemstillingen for EFTA-domstolen.

Direktoratet har hatt en dialog med departementet knyttet til anvendelse av artikkel 21 der bruker skal/har oppholdt seg i kortere perioder i et annet EØS-land. Departementet har gitt sin tilslutning til at praksis skal endres slik at artikkel 21 skal vurderes også ved kortvarige utenlandsopphold innen EØS i tråd med Trygderettens forståelse.

¹ Også pleiepenger faller inn under begrepet kontantytelser, men vi har fått opplyst fra fagsiden at problemstillingen ikke er relevant for dem.

² Foreløpig anslag

Tilbakemeldinger fra etaten på praksisendringen har imidlertid vist at artikkel 21 i liten grad er vurdert for midlertidige opphold utover det som kan karakteriseres som kortvarige. Videre er vi gjort oppmerksomme på at det potensielt foreligger flere store tilbakekrevingssaker og straffesaker som kan være avgjort på feil grunnlag. Dette er departementet ikke orientert om per i dag.

Det ble etter dette satt ned en tverrfaglig gruppe bestående av representanter fra NAV Klage og anke, NAV kontroll, ATA, YA og juridiske seksjon som ser nærmere på problemstillingene og mulige konsekvenser for å ha et utgangspunkt for videre dialog med departementet.

Arbeidsgruppens forståelse av regelverket og virkningstidspunkt for «praksisendringen» har potensielt store konsekvenser for allerede avgjorte saker. Vi ønsker derfor en dialog med departementet for drøfte grensene for anvendelsesområdet for artikkel 21 ved midlertidige opphold i andre EØS-land, samt departementets syn på håndtering av saker som ønskes gjenopptatt eller der vi har kunnskap om at artikkel 21 ikke er vurdert.

Dersom det legges til grunn at artikkel 21 skal vurderes i saker som anmodes gjenopptatt eller der NAV ser/vet det er gjort feil, må det vurderes nærmere hvordan sakene skal håndteres. Konsekvenser vil blant annet kunne være tilbakebetaling eller erstatningsansvar.

Vi legger til grunn at det foreligger et større antall saker og det vil være vanskelig, om ikke umulig å gjenfinne disse. Vi forstår det slik at det i vårt tilfelle hadde måtte foretas en granskning av et større antall saker for å finne ut om det foreligger ugyldighet. Det er altså ikke bare spørsmål om å lete frem aktuelle saker, men det må også foretas en gjennomgang av hver enkelt sak for å vurdere om vedtaket er ugyldig. Det er altså verken åpenbart at det foreligger ugyldighet eller enkelt å finne alle aktuelle saker. Dersom saker skulle gjenfinnes og i tillegg gjennomgå en ny vurdering, vil dette være svært arbeidskrevende. Vi mener derfor at vi som utgangspunkt ikke er forpliktet til å på eget initiativ gjenfinne saker vi ikke har konkret kunnskap om. Det må vurderes hvordan dette eventuelt skal gjøres når det kommer til straffesaker. Disse kan gjenfinnes, men vil være arbeidskrevende.

Problemstillinger som er redegjort for i arbeidsgruppen

- a. Får artikkel 21 anvendelse også for opphold av lengre varighet enn de rent kortvarige?

Oppsummering

Etter arbeidsgruppens skjønn, må NAV vurdere retten til kontantytelser under opphold i andre EØS-land i lys av forordningen artikkel 21, både når det gjelder kortvarige opphold og lengre midlertidige opphold i andre EØS-land. Arbeidsgruppen ønsker spørsmålet forelagt departementet da en praksisendring særlig vil få konsekvenser for NAVs forståelse av regelverket knyttet til utenlandsopphold.

- b. Får artikkel 21 betydning for saker som anmodes gjenopptatt eller saker der etaten selv vet/oppdager at artikkel 21 ikke er vurdert?

Oppsummering

Arbeidsgruppen mener det kan argumenteres for at det foreligger en rettsanvendelsesfeil, noe som vil kunne medføre ugyldighet hvis feilen kan ha virket inn på avgjørelsens innhold. Arbeidsgruppen ønsker spørsmålet forelagt departementet.